

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **J. B.**, zast. JUDr. Ladislavem Klementem, advokátem, se sídlem Václavské náměstí 76, Letohrad, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích ze dne 27. 11. 2008, č. j. 52 Cad 40/2008 – 32,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 27. 11. 2008, č. j. 52 Cad 40/2008 – 32, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 29. 4. 2008, č. X, zamítla Česká správa sociálního zabezpečení žádost žalobce o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek ustanovení § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon č. 155/1995 Sb.), s odůvodněním, že podle posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení v Ústí nad Orlicí ze dne 21. 4. 2008 žalobce není plně invalidní, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti pouze o 50 %. Žalobci nadále náleží částečný invalidní důchod.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu, v níž nesouhlasil s rozhodnutím žalované, neboť jeho zdravotní stav odpovídal plné invaliditě, a byl tedy chybně posouzen. Dále uvedl, že žádal o kopii lékařského posudku, ve kterém bylo zdůvodnění jeho zdravotního stavu, ale toto mu bylo odmítnuto. V žalobě také poukazoval na svou finanční a sociální situaci, která mu neumožňuje využívat potřebnou lékařskou péči.

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozsudkem ze dne 27. 11. 2008, č. j. 52 Cad 40/2008 – 32, žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění soud uvedl, že žalovaným rozhodnutím byl žalobci podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. odňat plný invalidní důchod z důvodu nesplnění základních podmínek nároku na tento důchod stanovených v ustanovení § 39 zákona č. 155/1995 Sb. Ve svém rozhodnutí vycházel krajský soud především z obsahu posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, pracoviště v Hradci Králové (dále jen „PK MPSV, pracoviště v Hradci Králové“), ze dne 9. 5. 2008, č. j. 2008/404-HK. Z uvedeného posudku zjistil, že k datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí byl rozhodujícím zdravotním postižením stav po zhojené zlomenině krčku stehenní kosti vlevo se zkratem levé dolní končetiny o 4 cm, způsobující míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti o 50 % podle přílohy č. 2 k vyhl. č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 284/1995 Sb.“), kapitoly XV., oddílu H, položky 49 písm. b). Krajský soud dospěl k závěru shodnému se závěrem lékařského posudku posudkové komise, a to, že k datu vydání žalovaného rozhodnutí žalobce nebyl plně invalidní podle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. Dále dospěl k závěru, že v projednávané věci se nejednalo o schopnost výkonu soustavně výdělečné činnosti pro zdravotní postižení jen za zcela mimořádných podmínek a ani se nejednalo o ztížení obecných životních podmínek z důvodu dlouhodobě nepříznivého stavu. Krajský soud tedy rozhodl, že nárok na plný invalidní důchod žalobce podle § 56 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. zanikl a v řízení nebylo prokázáno zkrácení veřejných subjektivních práv žalobce z důvodu nezákonnosti žalovaného rozhodnutí, a z tohoto důvodu žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal včas kasační stížnost žalobce (dále jen „stěžovatel,“) ve které namítal, že rozsudek krajského soudu je nepravdivý, neboť je již od 20. 5. 2007 v částečném invalidním důchodu, a zároveň žádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení právního zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích usnesením ze dne 19. 1. 2009, č. j. 52 Cad 40/2008-54, osvobodil stěžovatele od soudních poplatků a ustanovil mu zástupcem JUDr. Ladislava Klementa, advokáta.

Doplněním kasační stížnosti byl napaden rozsudek krajského soudu z důvodu nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti a z nedostatku důvodů rozhodnutí dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel namítal, že byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalované o zamítnutí žádosti o invalidní důchod, ale z odůvodnění uvedeného rozsudku vyplývá, že žalovaným rozhodnutím mu byl odňat plný invalidní důchod. Rovněž v závěru odůvodnění napadeného rozsudku je opětovně uváděno, že nárok na plný invalidní důchod mu zanikl. K tomu stěžovatel podotkl, že rozhodnutím žalované mu však nemohl být odňat plný invalidní důchod, jelikož mu plný invalidní důchod nebyl před tím přiznán. Dále stěžovatel namítal, že v odůvodnění napadeného rozsudku se soud odvolává na provedený důkaz, a to posudek PK MPSV, pracoviště v Hradci Králové ze dne 9. 5. 2008, č. j. 2008/404-HK, tzn. že se odvolává na důkaz, který se ke stěžovateli nevztahuje. Žaloba podaná proti rozhodnutí žalované nese datum 9. 6.

2008 a uvedený posudek, o který soud opírá své rozhodnutí, nemohl být vyhotoven před dnem žaloby. Stěžovatel konstatoval, že ačkoliv podal žalobu proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení v Praze, kterým byla zamítnuta jeho žádost o přiznání plného invalidního důchodu, napadený rozsudek krajského soudu řeší odnětí plného invalidního důchodu, který mu však nebyl přiznán a soud své rozhodnutí opírá o důkaz, který se ke stěžovateli nevztahuje. Navrhoval, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se k podané kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek z hledisek uvedených v ust. § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody obsaženými v kasační stížnosti.

Podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud předesílá, že soudní řízení ve správním soudnictví je ovládáno dispoziční zásadou, která se projevuje tím, že řízení nemůže být vedeno bez návrhu (resp. zahajuje se pouze na návrh - srov. § 32 s. ř. s.) a soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu přezkoumává napadené výroky rozhodnutí v mezích žalobních bodů (srov. § 75 odst. 2 s. ř. s.). Předmět soudního řízení je určen obsahem podaného návrhu na zahájení řízení - žaloby, která v případě řízení podle § 65 a násl. s. ř. s. směřuje proti jednomu či více konkrétně označeným rozhodnutím jednoho či více správních orgánů. Označení napadeného rozhodnutí patří mezi základní náležitosti žaloby a v jejich výčtu je uvedeno na prvním místě [§ 71 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], neboť jednoznačně určuje, čím se má soud v řízení o žalobě zabývat. Z dispoziční zásady současně vyplývá, že soud - až na případné zákonem stanovené výjimky - není oprávněn přezkoumávat jiná rozhodnutí, než proti kterým žaloba směřuje.

Z obsahu podané žaloby Nejvyšší správní soud zjistil, že jí stěžovatel napadl rozhodnutí žalované ze dne 29. 4. 2008, č. 480 508 113, které se týká žádosti žadatele o plný invalidní důchod podle § 38 zákona č. 155/1995 Sb., která byla výše zmíněným rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení zamítnuta. Žaloba nesměřovala proti žádnému jinému rozhodnutí, což zřetelně vyplývá z celého obsahu žaloby, ve které stěžovatel sice zmiňuje i jiná rozhodnutí, ale nikoliv v úmyslu učinit z nich předmět soudního přezkumu. V textu žaloby pak stěžovatel výslovně napadá „...rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení – odbor rozhodování o dávkách důchodového pojištění ke Krajskému soudu v Hradci Králové. Rozhodnutí bylo vydáno v Praze dne 29. 4. 2008“.

Předmětem přezkumného soudního řízení v posuzované věci mělo být rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 29. 4. 2008 č. 480 508 113, jímž byla zamítnuta žádost stěžovatele o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek ust. § 38 zákona č. 155/1995 Sb., neboť schopnost soustavné výdělečné činnosti stěžovatele poklesla o 50 %,

příčemž pojištěnec je plně invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého stavu za a) poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 % nebo b) je schopen pro zdravotní postižení soustavné výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek (§ 39 zákona č. 155/1995 Sb.). Bylo tedy třeba přezkoumat, zda stěžovatel splňoval ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí, tj. ke dni 29. 4. 2008 podmínky plné invalidity uvedené v ustanovení § 39 zákona č. 155/1995 Sb. jako předpokladu pro závěr, zda k výše uvedenému dni nárok na plný invalidní důchod vznikl či nikoliv.

Naproti tomu z napadeného rozsudku vyplývá, že krajský soud učinil předmětem řízení přezkum rozhodnutí o odnětí plného invalidního důchodu podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. z důvodu nesplnění základních podmínek nároku na tento důchod stanovených v ustanovení § 39 zákona č. 155/1995 Sb. (viz.: odst. 1. odůvodnění na straně 1 rozsudku a odst. 14 a 15 odůvodnění na straně 3 rozsudku). Takovéto rozhodnutí však žalobou stěžovatele napadeno nebylo, stěžovatel jej ani k žalobě nepřiložil a ani není obsaženo ve správním spisu. Toto rozhodnutí proto nemělo tvořit předmět soudního přezkumu a soud se neměl zabývat otázkami týkající se odnětí plného invalidního důchodu.

K vybočení z předmětu řízení vymezeného žalobou krajským soudem došlo podle názoru Nejvyššího správního soudu pochybením při vyhotovování originálu rozsudku. Krajský soud při odůvodňování svého rozhodnutí vycházel z formuláře rozsudku, který je obsažen v soudním spisu na č. l. 35 a 36 a který krajský soud používá jako vzorové rozhodnutí u skutkově i právně podobných případů (o zamítnutí žádosti o přiznání plného invalidního důchodu). V tomto formuláři je specifikován předmět řízení v souladu se žalobou napadaným rozhodnutím žalované. V odstavci 1 odůvodnění je napsáno, že *„žalovaným rozhodnutím byla žalobci (žalobkyni) podle ustanovení § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, zamítnuta žádost o plný invalidní důchod“*. S takto vymezeným předmětem řízení koresponduje i právní kvalifikace a právní hodnocení uvedené v odstavcích 14 a 15 odůvodnění, a sice že *„podle § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění má pojištěnec nárok na plný invalidní důchod, jestliže se stal plně invalidním.“ a „protože nárok na plný invalidní důchod žalobce (žalobkyně) nevznikl...“*. V odůvodnění napadeného rozsudku je však, bez jakékoli návaznosti na obsah soudního spisu, předmětem řízení učiněné rozhodnutí žalované o odnětí plného invalidního důchodu. Za takovýchto okolností zřejmě krajský soud do odůvodnění napadeného rozsudku uvedl zmíněné neexistující rozhodnutí, čímž vyvolal dojem, že přezkoumával jiné rozhodnutí, než proti kterému stěžovatel podal žalobu.

Nejvyšší správní soud ve své judikatuře klade důraz na to, aby krajské soudy o skutkově a právně podobných případech rozhodovaly jednotně, což v praxi vede k tomu, že soudy vychází ze svých dřívějších rozhodnutí a přejímají již uplatněnou argumentaci. Takový postup rozhodně nelze považovat za nežádoucí, pokud ovšem nevede k paušalizaci a potlačení individuálního přístupu soudu ke každé řešené kauze. Jinými slovy, soud může převzít argumentaci z jiného soudního rozhodnutí, v odůvodnění svého rozhodnutí ji však musí řádně propojit se skutkovými zjištěními v projednávané věci. Takto krajský soud nepostupoval, a napadené rozhodnutí proto neodpovídá obecným požadavkům na vyloučení libovůle při rozhodování vyplývajícím z práva na spravedlivý proces, garantovaného Listinou základních práv a svobod.

Dále se Nejvyšší správní soud zabýval námitkou stěžovatele, že provedený důkaz - posudek PK MPSV, pracoviště v Hradci Králové ze dne 9. 5. 2008, č. j. 404/2008-HK - se ke stěžovateli nevztahuje. V případě lékařského posudku PK MPSV, pracoviště v Hradci Králové Nejvyšší správní soud konstatuje pochybení krajského soudu, neboť jím uváděný posudek PK MPSV, pracoviště v Hradci Králové ze dne 9. 5. 2008, č. j. 2008/404-HK (odst. 8 na straně 2 rozsudku *in fine*) nemá oporu v soudním spisu a neměl být jako důkazní prostředek v řízení před krajským soudem proveden. V soudním spisu je naopak obsažen posudek PK MPSV, pracoviště v Hradci Králové ze dne 4. 11. 2008, č. j. 2008/1640-HK. V tomto případě lze, podle názoru Nejvyššího správního soudu, určit, že se jedná o administrativní pochybení krajského soudu, neboť v základních hodnoceních je posudek PK MPSV, pracoviště v Hradci Králové, jenž je obsažen v soudním spisu, shodný se závěry, které jsou uvedeny v odůvodnění rozsudku krajského soudu (odst. 9 a 10 na straně 2 napadeného rozsudku).

Podle setrvalé judikatury Ústavního soudu patří povinnost soudů odůvodňovat svá rozhodnutí k základním principům, které představují součást práva na řádný proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, jakož i součást pojmu právního státu podle čl. 1 Ústavy České republiky, a vylučují libovůli při rozhodování. Tato povinnost je pro správní soudnictví upravena v § 54 odst. 2 s. ř. s. Z odůvodnění musí vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. Nepřezkoumatelné rozhodnutí neposkytuje dostatečné záruky o tom, že nebylo vydáno v důsledku libovůle a způsobem porušujícím ústavně zaručené právo na spravedlivý proces (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, zveřejněný pod č. 34 ve svazku č. 3 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, nálezy Ústavního soudu ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, zveřejněný pod č. 85 ve svazku č. 8 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, nálezy Ústavního soudu ze dne 21. 10. 2004, sp. zn. II. ÚS 686/02). V tomto smyslu lze napadený rozsudek považovat za nepřezkoumatelný.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že krajský soud učinil předmětem soudního přezkumu jiné rozhodnutí, než které napadal stěžovatel, čímž způsobil nepřezkoumatelnost svého rozhodnutí [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].

Nejvyšší správní soud proto napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích ze dne 27. 11. 2009, č. j. 52 Cad 40/2008 – 32, z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Za dané procesní situace se Nejvyšší správní soud nezabýval jednotlivými námitkami uvedenými v kasační stížnosti, neboť soud může věcně přezkoumat pouze přezkoumatelné a vadou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. nezatížené rozhodnutí.

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí. Na krajském soudu tedy nyní bude, aby o žalobě stěžovatele znovu rozhodl a své rozhodnutí v souladu s požadavky shora uvedenými řádně odůvodnil.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti stěžovatele rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. v novém rozhodnutí ve věci krajský soud.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. července 2009

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu